

เห็นแต่ไม่รู้

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๗
ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “นิมิตหรือไม่ใช่นิมิต”

กราบนมัสการพระอาจารย์ครับ

หลวงพ่อก่อน : แล้วเขาจะเล่าถวายนะ

ถาม : ๑. ในครั้งแรกที่เห็นนิมิต

หลวงพ่อก่อน : นี่ข้อ ๑ นะ แต่มันยาวมาก ไม่อ่าน เพราะนิมิตมีร้อยแปด

ถาม : ๒. ภาวณาไปโดยคิดเกี่ยวกับความตาย

๓. ภาวณาไปแล้วเห็นแขนของตัวเอง

๔. ขณะภาวณาเห็นภาพแว็บเข้ามา

คำถามมีดังนี้

ข้อที่ ๑ นั้นผมมั่นใจว่าเป็นนิมิตภาวณา แต่ผมปัญญาน้อย จึงปฏิบัติต่อนิมิตได้เพียงเท่าที่
เล่าถวายท่านอาจารย์ครับ ขอความเมตตาท่านอาจารย์ในการปฏิบัติต่อนิมิตครับ

ข้อ ๒ ตามที่เล่าในข้อที่ ๒ ข้อ ๓ ข้อ ๔ นั้น ขณะภาวณาผมคิดว่าอาจจะเกิดจาก
จินตนาการของจิต จึงไม่ได้สนใจ แต่พอออกจากภาวณาทุกครั้ง ผมมานั่งพิจารณาว่า ภาพที่เกิดขึ้น
จากจินตนาการกับภาพที่เกิดขณะที่ผมภาวณานั้นลักษณะการเกิดแตกต่างกันหลาย ๆ อย่าง

ข้อแรก การจินตนาการคือการตั้งใจจึงเกิดภาพ แต่ขณะผมภาวณานั้นผมสนใจแต่คำ
บริกรรมและความรู้สึกตัวในขณะนั้น แต่ปรากฏภาพแว็บเข้ามาในใจขณะนั้นดังนี้ ด้วยปัญญา
น้อย ทำให้เกิดความไม่แน่ใจในสภาวะที่เกิดว่าใช่หรือไม่ใช่นิมิต จึงขอความเมตตาจากท่าน
อาจารย์ชี้แนะทางเดิน สิ่งใดผิดสิ่งใดถูก ควรเดินอย่างไร เพื่อผมจะได้ไม่เดินออกนอกทางเดินไป
มากกว่านี้ ขอบพระคุณครับ

ตอบ : ข้อ ๑ ๒ ๓ ๔ พูดถึงภาพภาวนาแล้วเขาเห็นนิมิตไปร้อยแปด เห็นภาพซ้อนแล้วซ้อนกันไปหลายๆ ภาพ แล้วพอปฏิบัติไป เวลาอธิบายมา เห็นใหม่ คำว่า “นิมิต” ใช้นิมิตหรือไม่ใช้นิมิต

นิมิตก็คือนิมิต แต่ในการปฏิบัติเราต้องการความสงบ ที่นี้ความสงบ การทำความสงบของใจ เริ่มต้นในการปฏิบัติทุกคนปรารถนาความสงบ ฉะนั้น พอสงบแล้วถ้ามันเห็นนิมิต ถ้าเกิดนิมิตขึ้นมา การเกิดนิมิตขึ้นมามันอยู่ที่คุณภาพของจิต ถ้าจิตของคนมันมีหลักมีเกณฑ์นะ เวลาเจอนิมิตขึ้นไปมันจะไม่หวั่นไหว มันเห็นนิมิตแล้วมันก็จะวางได้ เห็นนิมิตแล้วไม่ตื่นเต้นกับใครไป หรือเห็นนิมิตแล้วมันจะมีสติว่านิมิตนี้ถูกต้องหรือเปล่า ดีงามหรือเปล่า ข้อเท็จจริงเป็นแบบใด ถ้าคนมีสติ เขาจะมีอย่างนี้

แต่ถ้าคนที่จิตใจไม่ปกติ ไม่ต้องเห็นนิมิตหรอก เพราะจิตไม่ปกติมันหุแว่ว หุมันจะรับรู้สิ่งต่างๆ ไปแล้ว ยังไม่ภาวนามันก็เกิดภาพอยู่แล้ว แล้วพอเกิดภาพ ภาพมันจะเกิดซ้อนๆๆ เข้าไป นั่นคือว่าจิตใจของคนที่มีมันอ่อนแอ จิตใจคนที่ไม่เข้มแข็ง

ฉะนั้น ถ้ามว่า “นิมิตหรือไม่ใช้นิมิต”

นิมิตก็คือนิมิต สิ่งที่เราเห็นนิมิตคือนิมิตหมาย เครื่องหมาย เครื่องหมายบอกเหตุ เครื่องหมายที่รับรู้ นี่พูดถึงนิมิต โดยพื้นฐานถ้าจิตมันจะเป็นนิมิตนะ จิตที่มันจะรู้มันจะเห็น มันจะเห็นของมัน แต่เห็นทำไมล่ะ เห็นเพื่ออะไรล่ะ

เห็นแล้วก็วางไว้ เพียงแต่การเห็นมันบอกถึงกำลังของใจได้ อย่างเช่นโดยปกติ โดยสามัญสำนึกที่จิตเราปกตินะ เราจะรู้เห็นด้วยอายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น เรากะกระทบแล้วเราถึงจะรับรู้ชัดเจนใช่ไหม นี่โดยความปกติ ถ้าปกติมันจะรู้เห็นอย่างนี้ นี่ถ้าเป็นปกติ

แต่ถ้าใจเรากำหนดพุทโธหรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ จิตมันสงบเข้ามา เห็นใหม่ มันรู้โดยใจรู้โดยธาตุรู้ ถ้ารู้โดยธาตุรู้มันไม่อาศัยอายตนะ

ที่ว่ามันจะมีประโยชน์ ประโยชน์ตรงนี้ไง ประโยชน์ที่ว่า คุณภาพของจิต จิตนี้ปกติมันก็รับรู้โดยอายตนะ รับรู้โดยสามัญสำนึก ตา หู จมูก ลิ้น กาย มันรับรู้ด้วยอย่างนี้ รับรู้แค่นี้ ถ้าเป็นอย่างอื่นไปแสดงว่าจิตหลอน จิตเราไม่ปกติมันถึงได้เห็นภาพเชิงซ้อน ภาพลวงตา นี่ถ้าโดยวิทยาศาสตร์

แต่ถ้ามันจะวัดคุณภาพของจิต ถ้าเราพุทโธไป จิตมันสงบเข้ามา มันรู้โดยไม่ผ่านอายตนะ เห็นใหม่ มันรู้โดยไม่ผ่านอายตนะ นี่โดยความเป็นปกตินะ มันจะรู้ มันจะวัดคุณภาพของใจได้ว่าถ้าใจมันแตกต่างกันแล้วมันจะสงบลงได้ แล้วมันจะรู้ของมันได้

แต่ถ้ารู้ได้ จิตที่มีกำลังเขาก็จะรู้อีก เห็นใหม่ เห็นอะไร เห็นแล้วจริงหรือไม่จริง เห็นแล้วเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ เห็นแล้วควรวางหรือควรเดินต่อเนื่องกันไป ถ้าจิตเป็นปกติมันจะเป็นแบบนี้

แต่ถ้าจิตของคนมันไม่ปกติ จิตของคนมันไม่มีหลักเกณฑ์ พอรู้แล้วก็วูบวาบ รู้แล้วก็เลือดสูบฉีดไปเต็มที่แล้ว แล้วมันจะรู้ไปทำไมล่ะ

เห็นแต่ไม่รู้ เราไม่รู้ เราไม่มีสติปัญญา เราก็ว่างของเราไว้ เราวางของเราไว้

ที่นี้เขาบอกว่า การปฏิบัติแล้ว พุทโธเป็นสมณะ แล้วมันจะเกิดนิมิต มันจะเกิดความเสียหาย

เราจะพูดประจำว่า จิตของคนที่มีมันจะเป็นนะ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เวรกรรมมันเกิดขึ้นกับพันธกรรมของจิต จิตที่มันสร้างมา จิตของคนมันได้ทำคุณงามความดี มันได้สร้างสมภารมีมาแตกต่างกัน จิตมันไม่เหมือนกันหรอก ในการปฏิบัติ พระอรหันต์ ๑๐๐ องค์ ก็ ๑๐๐ อย่าง อริยสัจหนึ่งเดียว การเป็นพระอรหันต์เหมือนกันทั้งหมด แต่จริตนิสัย อำนาจวาสนาของบุคคลแตกต่างกัน อำนาจวาสนาของบุคคลแตกต่างกัน

อย่างเช่นคนที่มีความชำนาญในการทำอาหาร เขาทำอาหารทุกจานๆ ทำอาหารทุกจานเลย คุณภาพเสมอกันใหม่ มันจะเท่ากันเปี้ยะโดยที่ไม่มีการแตกต่างกันเลย เป็นไปได้ไหม เพราะ ๑ จาน ก็ ๑ เตา ๑ จานก็ ๑ กระทะ ๑ กระทะนั้น เขาทำกระทะเสร็จแล้วเขาก็ไป ๑ จาน แล้วเขาก็ทำกระทะใหม่ก็เป็นจานใหม่ ทั้งๆ ที่เป็นอาหารชนิดเดียวกัน รสชาติเดียวกัน แต่ขณะเขาทำแต่ละจานๆ มันก็คนละจานไม่เหมือนกัน

จิตพระอรหันต์ ๑,๐๐๐ องค์ ความเป็นพระอรหันต์คือจิตดวงนั้นเป็น ความแตกต่างกัน พระอรหันต์ ๑,๐๐๐ องค์ก็ไม่เหมือนกันสักองค์หนึ่ง ไม่เหมือนกัน ต่างองค์ต่างเป็น ฉะนั้น ต่างองค์ต่างเป็น

นี่พูดถึงคุณภาพของจิต ฉะนั้น คุณภาพของจิต จิตที่เวรกรรมที่สร้างมา ใครสร้างมา ถ้ามันจะเห็นนิมิต จะภาวนาพุทโธก็เห็นนิมิต แต่ถ้าไปกำหนดนามรูป กำหนดอภิธรรมว่าไม่เป็น

นิมิตๆ ใช้ปัญญาก็เป็นนิมิต เพราะพวกอภิธรรมมาถามเราเยอะแยะเรื่องนิมิต อภิธรรมนี่มาถามเราเยอะมาก กำหนดอภิธรรม บอกว่านิมิตเป็นสมณะ เกิดนิมิต อภิธรรมมาถามเราเยอะแยะ

ในเมื่อจิตมันจะเป็น เอ็งทำอะไรก็เป็น ทำอย่างไรก็เป็น แต่เป็นแล้วจะแก้ยังไงได้ มันเหมือนกับเรา เราเป็นโรคชนิดนี้ เราก็ต้องแก้ตามโรคของเราขึ้นไป คนไม่เป็นโรคนี้ก็เป็นโรคอื่น ก็แก้ตามโรคอื่นไป เหมือนกัน

ฉะนั้น ถ้าวานิมิตก็คือนิมิต เพราะคำว่า “นิมิต” เขาจะโจมตีมาก เขาจะโจมตีว่า พวกพุทธโฆ จะเกิดนิมิต เกิดนิมิตแล้วเดี๋ยวก็จะเป็นบ้า เดี๋ยวก็จะหลงไหลกันไป นี่เขาโจมตีกันมาก แล้วจะทำอย่างไรถึงไม่เป็นล่ะ ก็กำหนดรู้ตัวทั่วพร้อม สติพาจิตเอาไว้เลย มันก็ไม่ไปรู้อะไรเลย มันก็ตริกในธรรมไง ตริกในธรรม เราก็ อู้ฮู! จิตนี้ผ่องแผ้ว จิตนี้เข้าใจไปหมดเลย เมื่อก่อนเป็นคนโกรธมาก เดียวนี้หายโกรธหมดเลย เมื่อก่อนกินเหล้าเมายา เดียวนี้ไม่กินเลย

ต้นไม้มันก็ไม่กิน ต้นไม้ใบหญ้ามันก็ไม่กินเหล้า บ้านเรือนมันก็ไม่กินเหล้า มันก็ไม่โกรธใครด้วย เวลาไฟไหม้บ้านเรือนมันไหม้ทั้งหลังเลย มันไม่เห็นร้องว่ามันเจ็บปวด มันก็ไม่เห็นโกรธใครเลย เห็นไหม มันไม่มีชีวิต แต่จิตมีชีวิต ชีวะ มันมีการสืบต่อ มีการกระทำต่อเนื่องกันไป

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า ถ้ามันจะเกิดนิมิต เราจะบอกวานิมิต อย่าไปโทษ อย่าไปโทษ เพราะอย่างนั้นถึงเกิดนิมิต นิมิตก็คือนิมิต แต่พอเกิดนิมิตขึ้นมาแล้ว เราเกิดนิมิตแล้วเราจะบริหารอย่างไร เราจะแก้ไขอย่างไร

คนที่ไม่มีนะ บางคนอยากมี เพราะคนบอกมีนิมิตรู้เห็นแตกต่างแปลกประหลาด ไอ้คนที่ภาวนาด้วยกันนะ ทำไมเราไม่เห็นสักที ทั้งๆ ที่จิตเขาสงบนะ จิตเขาร่มเย็นของเขาเนะ เขาก็เดือดร้อนนะ เดือดร้อนเพราะเขาไม่มีนิมิตอย่างนั้นไง คือเขาอยากมี เห็นไหม มันไม่เหมือนกัน ไอ้คนที่ไม่เคยมีมันก็แปลกใจนะ เอ! ทำไมนิมิตมันเกิดบ่อยวะ ไอ้เราทำเกือบตายไม่เห็นเกิดสักที

ไอ้คนที่นิมิตก็ทุกข์นะ เพราะมีนิมิตแล้วมันเกิดอารมณ์ เกิดความผูกพัน เกิดความกระเทือนใจ ก็อยากจะรุ่มเย็นเป็นสุข ไอ้คนที่ไม่มีนิมิต พอไอ้คนที่เป็นนิมิตมาแล้วให้ฟังก็อยากมี อยากเป็นไปกับเขา ทั้งๆ ที่ตัวเองดีอยู่แล้วมันก็อยากมีอยากเป็นไปกับเขา อยากจะเดือดร้อน ไอ้คนที่เขาเดือดร้อนอยู่เขาอยากรุ่มเย็นเป็นสุข เขาก็อยากจะสงบ อยากจะให้นิมิตมันหายไป นี่มันเดือดร้อนทั้งคู่เลย ไอ้คนไม่มีก็เดือดร้อนอยากมี ไอ้คนมีไม่อยากจะให้มีมันก็เดือดร้อนว่าทำไมมันถึงมี แต่มันก็มีของมันอย่างนั้นนะ เห็นไหม นี่คือนิมิต

ถ้านิมิตเกิดขึ้นมาแล้วเรากำหนดพุทโธชัด ๆ เราตั้งสติชัด ๆ นิมิตนี้จะหายไป นิมิตจะหายไป

นี่ข้อที่ ๑ นะว่า มันใช้นิมิตหรือไม่ใช้นิมิต

ฉะนั้น ถ้าเราบอกว่า นิมิตต้องเป็นอย่างนั้น ดียังนั้น ดียังนี้ เขาก็บอกไอนี้บ้านิมิต

ไอนี้บอกว่านิมิตไม่ถูก ไอนิมิตใช้ไม่ได้เลย ไปปฏิบัติขอเท็จจริงไม่ได้ ไอนั้นบอกว่านิมิตมันดีไปหมดก็คือบ้า ไอนั้นบอกว่าห้ามมีนิมิต เราปฏิบัติเสขเวรกรรมไม่ได้ เราไปปฏิบัติสิ่งที่มียู้อยู่ไม่ได้ ของมันมีอยู่มันต้องมีอย่างนั้น แต่ของที่มีอยู่แล้วเราจะแก้ไขอย่างใดต่างหากละ เราแก้ไขสิ่งที่มียู้อยู่ให้มันพัฒนาขึ้นไป ให้มันดีขึ้นไป ให้มันเป็นการวิปัสสนาให้จิตใจมันสูงขึ้นไป ทำอย่างนี้ถึงถูกต้อง

ถ้าไม่มี ไม่มีก็คือไม่มี ถ้ามี มีก็ต้องจัดการที่มี ฉะนั้น เขาบอกว่าเขามี ข้อที่ ๑ อู๋! เขียนมานี่ ไปเห็นอย่างนั้นต่อเนื่องแล้วก็สงสัย ถ้ามไปต่อเนื่อง ถ้ามในใจมันก็ไปเรื่อยเลย ข้อที่ ๑ จบ เรื่องที่เขาว่าเขาเห็นนี่วางไว้ เพราะเดี๋ยวบอกว่าเราไม่เคยมี เราจะเดือดร้อนนะ เราจะอิจฉาคนมี นิมิตเขาเกิดเยอะเลย เรายังไม่มีนิมิตเลย ฉะนั้น แสดงว่าเราไม่มีวาสนา ข้อที่ ๑ นิมิต เราจะทำอย่างไร ข้อที่ ๒ ข้อที่ ๓ ข้อที่ ๔

ที่นี้คำถามข้อที่ ๑ ผมมั่นใจว่าเป็นนิมิตภาวนา แต่ปัญญาผมน้อย จึงปฏิบัติต่อนิมิตได้เพียงเท่านี้ เล่าถวายท่านอาจารย์ครับ ขอเมตตาท่านอาจารย์แนะนำด้วย

นิมิตที่มันเกิดขึ้น ถ้านิมิตที่มันเกิดขึ้นนะ ถ้ามันเกิดขึ้น เราวาง เราวางให้หมด เราวางทุกอย่าง อย่าง มันยังไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นประโยชน์นะ เราสร้างบุญกุศลของเรา มา บุญกุศลมันเป็นนามธรรม ใครมันจะแย่งชิงไม่ได้ สิ่งที่เป็นทิพย์สมบัติ ๆ ใด บุญกุศลนี้เป็นทิพย์สมบัติ ของของเราจะอยู่กับเราตลอดไป มันไม่ใช่เพชรนิลจินดาที่ใครจะมาหยิบฉวยไปแล้วไปซื้อไปขายได้ แต่บุญของเรา จิตใจดวงใดก็จะมาแย่งบุญกุศลเราจะไปซื้อไปขายไม่ได้ ฉะนั้น บุญกุศลของเราก็คือบุญกุศลของเรา

ถ้าจิตของเราเป็นนิมิต พอเราพิจารณาไปแล้วเห็นนิมิตแล้วเราวางไว้ก่อน เราวางไว้ จะไม่มีใครมาแย่งชิงไป บุญจะอยู่กับเราตลอดไป อานาชาตของจิตจะอยู่กับจิตดวงนี้ตลอดไป ไม่มีใครที่ไหนดมาแย่งชิงสิ่งนี้ได้ แต่เพราะเราใช้มันไม่เป็น เราบริหารไม่เป็น พอเราไปเจอแล้วเราคิดว่า สิ่งนั้นจะเป็นสมบัติของเรา

มันเป็นสมบัติหายๆ มันเป็นนิมิตหมายที่ให้จิตรู้ แล้วถ้าจิตวางไว้ จิตจะเป็นอิสระ พอจิตเป็นอิสระแล้วจิตพิจารณาจะ จิตมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันวิปัสสนาของมันเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป ถ้าเป็นขั้นเข้าไปนะ สิ่งที่เป็นอำนาจวาสนามันจะมาเสริมๆ

ครูบาอาจารย์ที่ท่านสิ้นกิเลสไปแล้ว จิตที่กว้างขวาง จิตที่มีกำลัง จิตที่เป็นประโยชน์ ท่านจะสร้างประโยชน์กับศาสนา กับสัตว์โลกได้มหาศาลเลย แต่พระอัญญาโกณฑัญญะเป็นสงฆ์องค์แรกของโลก เวลาสำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้วไปสอนพระปุณณมันตานีบุตรที่เป็นหลานองค์เดียว แล้วไปอยู่ในป่าในเขาตลอดไปเลย

พระสารีบุตร เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เป็นเสนาบดีทางธรรม ท่านออกมาช่วยเหลือ เป็นมือขวาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรม นี่พระอรหันต์เหมือนกัน บุญญาธิการยังไม่เหมือนกัน

ฉะนั้น สิ่งที่ว่ามันมีนิมิตแล้ว ถ้าเรามีอำนาจวาสนา เราจะทำประโยชน์มากกว่านี้ เราวางไว้ก่อน เราวางแล้วผ่านเข้าไป จิตมันสงบเข้าไป ระวังเข้าไป อย่าไปรู้จักนิมิต นิมิตนี้วางไว้ทั้งหมดไม่เป็นประโยชน์อะไรทั้งสิ้น นิมิตเป็นเครื่องหมายบอกเท่านั้นเองว่าจิตเรามันสงบแล้วมันไปรู้ไปเห็น ไปรู้ไปเห็นนั่นแหละคือใช้จ่าย นั่นแหละคือฟุ่มเฟือย เพราะจิตมันรู้ จิตมันก็ต้องเป็นพลังงาน พลังงานมันใช้ไปแล้วมันก็เสื่อม เพราะจิตมันไปเห็น พลังงานต้องใช้ใหม่ เครื่องยนต์ที่มันติดอยู่ต้องมีน้ำมันใหม่ ไม่มีน้ำมัน เครื่องจะติดได้ไหม จิตไม่สงบจะเห็นนิมิตใหม่ แล้วก็ไปรู้ตามนิมิต มันก็ใช้กำลังไปหมดแล้วมันจะเอากำลังไปทำอะไรต่อ มันก็ไม่มีใจ

แต่ถ้าวางไว้ รถยนต์เติมน้ำมันเต็มถังแล้วไม่ติดเครื่องเลย น้ำมันไม่พร่องเลย เวลาจะเดินทาง พอจะใช้สอย ติดเครื่อง ไปได้แล้ว

นี่รถติดเครื่องไว้ เวลาเติมน้ำมัน ติดเครื่องไว้ ให้มันติดเครื่องไว้ทั้งวันทั้งคืนเลย พอจะมาอีกที่น้ำมันเกือบหมดถังแล้ว นี่ก็เหมือนกัน พอรู้นิมิต ไปรู้นู่นรู้นี้ น้ำมันมันใช้ไปเรื่อยๆ แต่ถ้าเราดับเครื่อง ไม่ต้องติดเครื่อง ทำความสงบของใจ น้ำมันจะอยู่เต็มถังอยู่อย่างนั้นนะ

นี่ก็เหมือนกัน “ผมมั่นใจว่ามันเป็นนิมิตภาวนา”

ใช่ มันเกิดจากนิมิตภาวนา เกิดจากนิมิตภาวนาแล้วทำอย่างไรต่อ เห็นใหม่ เห็นภาพอย่างนั้น พอภาพนั้นจบไปจะเห็นภาพอย่างนั้นต่อ จริงหรือไม่จริงก็ได้ นี่เห็นแต่ไม่รู้ เห็นแต่ไม่รู้

แต่ถ้าเห็นแล้วรู้ละ อ้อ! นิमितใช่ไหม จิตเราเป็นคนรู้ อย่างเช่นเรามีการศึกษา ปัญญาที่เราศึกษามาเป็นของใคร แล้วปัญญาอยู่ที่ไหน แล้วคนจะรู้ไหมเรามีปัญญามากปัญญาน้อย เว้นไว้แต่เอาประกาศมาแขวนไว้ กูมี ๕ ใบ แล้วมีความรู้จริงหรือเปล่าไม่รู้ กูซื้อมาก็ได้ เต็มนี้กูไปซื้อในเว็บไซต์ กูจะเอากี่ใบก็ได้ กูจะจบอะไรก็ได้เต็มนี่ ดอกเตอร์กูก็จบได้ กูแขวนไว้บ้านกูเต็มเลยดอกเตอร์ กูซื้อมาจากเว็บไซต์ แล้วปัญญามีจริงหรือเปล่า

นี่ก็เหมือนกัน เราร่างไว้ เรารู้สิ่งใดเราก็กว้างไว้ เราซื้อของเราเอง แล้วเราทำความสงบของใจเข้ามา

นี่ข้อที่ ๑ ใด “จะปฏิบัติต่อนิमितอย่างไร”

จะปฏิบัติต่อนิमितนะ นิमितก็คือนิमित รู้แล้วเราก็กว้างไว้ในใจ ถ้าพูดอย่างนี้แล้ว ดูสิ ดูหลวงตานะ หลวงตาเวลาท่านจะออกปฏิบัติ เวลาท่านทำความสงบของใจเข้ามา มีปะขาวเดินเข้ามาต่อหน้า แล้วก็มานับข้อให้คุณะ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ แล้วพยักหน้า ๙ พรรษาแล้วจะสำเร็จ ปฏิบัติไป ๙ ปีจะเป็นพระอรหันต์ ท่านบอกท่านเก็บไว้ในใจ ไม่บอกใครเลย เก็บไว้ลึกๆ เก็บไว้ข้างในลึกๆ ไม่บอกใครเลย รู้ของท่านเอง ท่านรู้นิमित ท่านเก็บไว้ ท่านไม่บอกใครเลย

แล้วภาวนาไปกับหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นก็เคียวเข็ญมาโดยตลอด ดิตสมาธิอยู่ ๕ ปี ออกจากสมาธิมาก็มาพิจารณา ดิตสมาธิเพราะคิดว่าสมาธิเป็นนิพพานใด ดิตว่านี่เป็นนิพพาน เพราะสิ่งที่คิดว่าสมาธิเป็นนิพพาน หลวงปู่มั่นก็ลากออกมาแล้วปฏิบัติต่อเนื่องไป พอหลวงปู่มั่นเสียไปแล้ว ๙ พรรษา ออกพรรษาที่ ๙ ยังไม่จบ ไปถามหลวงปู่ ไปคุยปรึกษา กับหลวงปู่กงมา ใจ บอกว่า นี่นิमितมันหลอกผม ผมมันใจมาตลอดนะว่า ๙ ปี ออกพรรษา ก็คิดว่าก่อนออกพรรษาจะได้เป็นพระอรหันต์ นี่ก็ออกพรรษาแล้วยังไม่ได้เป็นพระอรหันต์ เพราะรู้ที่อยู่ เพราะรู้ว่ากิเลสยังมีอยู่ ไปปรึกษาหลวงปู่กงมา ไม่พูดกับใครเลย เพราะวานิमितมันโกหกผมแล้วละ

หลวงปู่กงมาท่านแก่ พรรษาที่ ๙ ยังไม่สิ้นปีที่ ๙ สิ้นปีที่ ๙ คือสิ้น พ.ศ. ที่ ๙ ออกพรรษาแล้วมันยังอีกตั้งหลายเดือน มันยังไม่จบปีที่ ๙ ท่านจะมาพูดอย่างไรว่านิमितมันหลอก

พอหลวงปู่กงมาท่านให้คิดอย่างนั้น โอ้ย! มันฟื้นขึ้นมาเลยนะ จิตใจมันคึกคักขึ้นมาเลยนะ ท่านก็พยายามปฏิบัติของท่านต่อเนื่องไป จบปีที่ ๙ จริงๆ

แต่ขณะนิमित นิमितของเราเก็บไว้ลึกๆ ท่านบอกท่านเก็บไว้ลึกๆ ท่านไม่พูดให้ใครฟังเลย แต่บางที่ท่านพูด ท่านเล่าออกมาให้ฟัง เวลาท่านสงสัยขึ้นมา ไปถามหลวงปู่กงมาว่า นิमितมัน

หลอกผม นิมิตบอกว่าออกปฏิบัติพรษาที่ ๙ จะสำเร็จ นี่ก็ออกพรษาแล้ว ๙ ปีแล้ว หัวใจห่อเหี่ยวเลย มันยังไม่สำเร็จ

หลวงปู่มาท่านแก้ไขให้ พระษาที่ ๙ กับปีที่ ๙ พระษาที่ ๙ มันออกพรษา มันยังไม่สิ้นปีที่ ๙ ถ้าสิ้นปีที่ ๙ ให้ปฏิบัติต่อเนื่องไป พอปฏิบัติต่อเนื่องไป ออกพรษาที่ ๙ แล้วปฏิบัติต่อเนื่องไป ท่านก็สำเร็จจริงๆ ตามพระษาที่ ๙

นิมิต เห็นใหม่ เขาบอกนิมิตมันจะผิด นิมิตจะไม่ใช่ประโยชน์ นิมิตจะอะไร

นิมิตก็คือนิมิต แต่นิมิตแล้วเราต้องทำของเรา เห็นใหม่ ปะขาวเขามาบอก ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ พักหน้าเลยนะ ๙ ปีจะสำเร็จ ๙ ปีจะสำเร็จ ไม่ทำอะไรเลยนะ ให้ปะขาวเอาพระอรหันต์มาให้ใหม่ นอนเฉยๆ ปะขาวจะเอาพระอรหันต์ยัดเข้าไปในใจเลย

นิมิตก็บอกถึง ๙ ปี แต่หลวงตาท่านเกือบตาย อดอาหารจนท้องเสีย ต่อสู้จนสุดกำลัง สละตายแล้วสละตายอีก ๙ ปีสมบุกสมบันเต็มที่แล้ว เห็นใหม่ นิมิตบอกไว้ ๙ ปี แต่หลวงตาปฏิบัติเกือบตาย ๙ ปีสำเร็จเหมือนกัน

นิมิตวางไว้

“จะปฏิบัติกับนิมิตอย่างไร”

นิมิตวางไว้ เราดูเราเห็นของเรา ไม่ต้องไปตีตนตั้นกับใคร แล้วไม่ต้องไปถาม นี่เขาเขียนมานะ ไปถามอาจารย์เขา อาจารย์เขาว่าอย่างนั้น คนนี้ว่าอย่างนี้

เราไม่พูดเลย เป็นสมบัติส่วนตัว แล้วเราเก็บไว้ เราจะปฏิบัติต่อนิมิต เว้นไว้แต่จิตสงบแล้ว เห็นกาย พิจารณา นิมิตอย่างนี้ต้องเอามาแยกมาแยกให้มันเป็นไตรลักษณ์ ถ้า นิมิตเรื่องภพเรื่องชาติ เรื่องความรู้ต่างๆ นั่นอีกเรื่องหนึ่ง

แต่ถ้าเห็นกายก็นิมิตเหมือนกัน แต่นิมิตเกิดจากจิตสงบแล้วเห็น แยกแยกให้เป็นไตรลักษณ์ ให้แปรสภาพให้เราดู กรณีอย่างนี้ใช้ได้ แล้วปฏิบัติต่อนิมิต แล้วถ้าต่อเนื่องไปๆ จิตพอพ้นจากกิเลสแล้ว นิมิตนั้นจะ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ นิมิตมันจะบอกสิ่งที่เราควรทำประโยชน์อย่างไร อนาคตกาลจะมีเรื่องสิ่งใด จะเข้ามาในจิตให้จิตรับรู้ได้ อันนั้นมันเป็นเพราะไม่มีอวิชชาแล้ว ไม่มีสิ่งใดมาผูกมาเหยยสิ่งนั้นมันเป็นสัจธรรม สัจจะจะรู้ได้

แต่ตอนนี้อวิชชาในหัวใจเราเต็มหัวใจ สิ่งใดเข้ามา มารมันก็ครอบงำเราอยู่แล้ว สิ่งเข้ามา รู้มาเห็นมันก็มากกระตุ้นให้มารมันพุ้งขึ้น เป็นผู้พิเศษ เป็นคนเก่ง เป็นผู้รู้ เป็นผู้จะสร้างโลก เป็นผู้จะ

ช่วยเหลือโลก นี่มันไปกระตุ้น ยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เลย ตัวเองยังกิเลสเต็มหัวเลย จะไปช่วยใคร วางไว้ๆ ใจ

นี่จะปฏิบัติต่อนิมิตอย่างไร เราปฏิบัติของเราไป นิมิตเราต้องมีความเข้าใจของเราเอง ถ้า มันรู้มันเห็นขึ้นมามันจะเป็นของมัน นี่เห็นแต่ไม่รู้ มันก็เป็นอย่างนี้

“๒. ตามที่เล่าข้อที่ ๒ ข้อที่ ๓ และข้อที่ ๔ ขณะภาวนานั้นผมคิดว่าอาจจะเกิดจาก จินตนาการของจิต จึงไม่ได้สนใจ แต่พอออกจากภาวนาทุกครั้งผมมานั่งพิจารณา ภาพที่เกิดขึ้นจาก จินตนาการกับภาพที่เกิดในขณะภาวนา ลักษณะหลายๆ อย่างไม่เหมือนกัน จากจินตนาการข้อแรก”

อันนี้เราคิด เห็นใหม่ ถ้าอย่างนั้นเกิดนิมิตแล้ว นี่เวลาเป็นธรรมเกิดว่าธรรมเกิด พอธรรมเกิด แล้ว หลวงตาบอกกิเลสเกิด พอธรรมมันเกิดคือสิ่งที่รู้เห็นมันมาเตือน เป็นการเตือน เป็นการสอนใจ เรา แต่เพราะเราไปผูกพัน เห็นใหม่ “มันเป็นภาพที่จริง มันเป็นภาพที่ดี มันเป็นความจริง ไม่ใช่กิเลส หลอกหลอน” นี่กิเลสเกิดแล้ว

กิเลสเกิดคือทำให้เราขุ่นข้องหมองใจ กิเลสเกิดคือเราต้องการให้ได้อย่างนั้น กิเลสเกิดคือ เราต้องการให้ภาพที่รู้ที่เห็นคงที่อยู่กับเรา กิเลสเกิดคือเรารู้เห็นสิ่งใดต้องเป็นความจริงตลอดไป นี่ กิเลสเกิด ทั้ง ๆ ที่ธรรมเกิด ธรรมมาเตือนเรา แต่เราจะบริหารจัดการกับนิมิตอย่างไร แต่พอมันมาเกิด ธรรมเกิดแล้วให้กิเลสมันมาครอบงำ ครอบงำ มันก็จะว่าเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนั้นไป

สังฆกรรมบอกว่าธรรมเกิด แต่หลวงตาบอกว่ากิเลสมันเกิด กิเลสเกิดเพราะใจเรามีกิเลส มันถึง กิเลสเกิด นี่พูดถึงว่า ถ้าความรู้ความเห็นนะ เขาบอกภาพที่เขาเห็นเป็นคำบริกรรม

มันใจอย่างนั้นก็ใช่ ถ้าเป็นนิมิตใช่ใหม่ ใช่ แต่นิมิต ถ้าจิตเรายังยังไม่มั่นคง จิตเรายังไม่มี กำลังพอที่จะบริหารจัดการ นิมิตทำให้เสียได้ นิมิตทำให้

๑. เสียเวลา หนึ่งนะ เสียเวลา ทำให้เรามัวอยู่นั้นนะ เราคลุกคลีอยู่กับนิมิตนั้นนะ ไม่ ก้าวหน้า นี่เสียเวลา

๒. ถ้าเกิดนิมิต เกิดความรู้ความเห็นยึดมั่นถือมั่นขึ้นไป จะทำให้เราออกนอกทางแล้ว เราจะยึด มั่นถือมั่นว่าความรู้ความเห็นนั้นจะเป็นความจริง

ฉะนั้น ทุกคนมันนอน มันฝันก็ต้องเป็นความจริงหมดสิ

ฝันจริงก็มี ฝันปลอมก็มี มันมีของมันทั้งนั้นนะ ฉะนั้น สิ่งที่มีมันเป็นสิ่งใดแล้ววางไว้ เราปฏิบัติเพื่อความสงบของใจ ให้ใจมันมีความสงบแล้วเราฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา ครูบาอาจารย์ท่านผ่านมาทั้งนั้นนะ ฉะนั้น บางคนจะรู้จะเห็น แล้วถ้าเขาเห็นโทษแล้วแก้ไขได้นะ เจริญก้าวหน้ามาก

บางคนไปรู้ไปเห็นแล้วไม่เห็นโทษ เห็นเป็นคุณ เห็นเป็นคุณใจ แต่มันเป็นโทษ เห็นเป็นคุณแล้วยึดมั่นถือมั่น พอความยึดมั่นถือมั่น มันเป็นอนิจจัง สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจังหมด ถ้าเป็นอนิจจัง เราจะไปยึดของที่เป็นอนิจจังให้เป็นความจริงได้ไหม เราไปยึดสิ่งที่แปรปรวนให้เป็นความจริงกับเราได้ไหม เพราะมันไม่ได้ เราก็บ้านะสิ คือเราไปเอาเงา ภาพเงาให้เป็นภาพจริง แล้วก็ยึดมั่นถือมั่นจะให้มันเป็นแบบนั้น เราทุกข์ตายเลย

เราไปเห็นภาพเงา ภาพเงานี้มันเป็นคติ มันเป็นคติ มันเป็นเรื่องบอกว่าอนาคตเราจะเป็นอย่างไร เราจะทำได้หรือไม่ได้ อันนี้เรารู้ของเราแล้วเราก็กว้างไว้ แล้วเราก็มามาทำจริงจังของเรา แบบที่หลวงตาท่านบอก ปะขาวบอก ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ พอออกพรรษาที่ ๙ นิमितหลอกแล้ว

แต่เวลาไปถึงหลวงปู่กงมา หลวงปู่กงมาบอกไม่ ยังไม่พ้นปีที่ ๙ ถ้าพ้นปีที่ ๙ ไปแล้วถึงจะบอกว่านิमितหลอก ขยันหมั่นเพียรต่อไป จบในปีที่ ๙ จริงๆ เห็นไหม นี่เป็นประโยชน์ ถ้าเป็นประโยชน์ แล้วหลวงตาท่านบอกท่านเก็บไว้ลึกๆ ไม่บอกใครเลย ถ้าบอกใครไปแล้ว นี่ในการปฏิบัติ เขาทำกันอย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกัน นิमितหรือไม่นิमितวางไว้ วางไว้ เห็นแต่ไม่รู้ เอาความจริงของเราดีกว่า

ถาม : เรื่อง “พิจารณาไม่เป็น”

กราบนมัสการหลวงพ่อดีๆ กราบขอบพระคุณหลวงพ่อดีๆ ที่เมตตาตอบคำถามปัญหา การนอน และมันคืออะไร ให้ลูกได้เอาไปคิดทบทวนนะคะ ลูกเข้าใจความหมายในสิ่งที่หลวงพ่อดีๆ สอนคะ ลูกมีกรรม ทุกสิ่งทุกอย่างลูกสร้างขึ้นเอง ลูกยอมรับโดยดีคะ ถ้าลูกได้พบพระธรรมตั้งแต่เด็กๆ ลูกคงบวชไปนานแล้วคะ แต่เพิ่งพึ่งดวงมาเห็นความไม่เที่ยงของชีวิตก็อายุ ๒๘ แล้วคะ

หัดนั่งสมาธิเอง ผิดๆ ถูกๆ เมื่อได้พบความสงบใจอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อนในชาตินี้ จึงได้คิด ออกแสวงหาครูบาอาจารย์ เพื่อนปฏิบัติธรรมทางอินเทอร์เน็ตแนะนำมาทางนี้คะ จึงได้มาถามหลวงพ่อดีๆ ในข้อสงสัยต่างๆ นะคะ นับว่าเป็นบุญของลูกที่อย่างน้อยลูกก็เกิดมาได้พบพระธรรม ได้มาพบครูบาอาจารย์นะคะ

ลูกไม่เข้าใจในสิ่งที่หลวงพ่อบอกหรือพระภิกษุเกี่ยวกับพิจารณาภายใน ภายนอก ภายใน ภายนอก หรืออสุภะ เพราะแต่ก่อนเวลานั่งสมาธิ ลูกก็ไปติดอยู่ที่จิตเสมอ ลูกพิจารณาต่อไปไม่เป็นค่ะ แต่ภายในมันไม่รู้สึกรึอะไรนะคะ ก็เลยไม่รู้จะพิจารณาอย่างไร ลูกอยากจะเข้าใจนะคะ อยากศึกษาให้รู้ ปฏิบัติให้เห็นตามความเป็นจริงทั้งหมด แต่ลูกไม่มีบุญมากพอที่จะทำให้เห็นอย่างนั้น เพราะตอนนี้ลูกพยายามหันมานั่งสมาธิ แต่ลูกก็พบว่าจิตไม่เป็นสมาธิเหมือนแต่ก่อนค่ะ ลูกหมายถึงไม่มีสภาวะสุขสงบใจเหมือนตอนที่เริ่มนั่งสมาธิใหม่ๆ หรืออาจจะเป็นเพราะว่าลูกไม่ได้นั่งสมาธิมาระยะหนึ่งกระมัง

ปัจจุบัน ลูกพยายามตามรู้ลมหายใจ ตอนที่เดินไปกลับขึ้นรถไฟฟ้ามอเตอร์ตามทีหลวงพ่อบอก ลูกก็เห็นสภาวะที่ท้องมันโป่งพองดันออกมา เหมือนทางเดินหายใจมันปิด เหมือนตอนที่นั่งสมาธิ บางครั้งแค่นี้ก็องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิดหน่อย หรือให้เงินกับขอทานนิดหน่อย ก็อาการเหมือนกันนะคะ แต่ก่อนขณะนั่งสมาธิ บางครั้งลูกจะผ่านระยะนี้ไปได้บ้างค่ะ

ระยะสุดท้ายก่อนลูกจะหยุดนั่งสมาธิ ลูกเห็นตอนที่จิตมันผุดขึ้นมาเอง เป็นคำสวดมนต์บ้างว่ามันไม่ใช่ตัวที่ลูกรู้สึก แต่ลูกก็ยังไม่เข้าใจกระจ่างดีในเรื่องของจิตค่ะ

มาตอนนี้ลูกไม่ได้นั่งสมาธิเหมือนเดิม แต่บางครั้งลูกก็รู้ได้ว่าจิตที่ผุดขึ้นมา มันไม่ใช่ตัวที่ลูกรู้สึก จิตมันบอกให้ลูกไปทำสิ่งนั้นสิ่งนี้โดยที่ลูกไม่ได้คิดสิ่งนั้นเลย มันผุดของมันเอง ลูกคิดว่าลูกเริ่มเข้าใจมากขึ้นแล้วค่ะว่าจิตมันเป็นเหมือนแทปที่จะรีเพลย์อีกครั้ง ครั้งแล้วครั้งเล่า ไม่ว่าจะดีหรือไม่ดี มันก็ทำหน้าที่ของมันไปอย่างนั้นจริงไหมคะ มันเป็นเหตุผลที่เราต้องสำรวจทั้งกายและใจให้ใหม่คะ เพราะไม่ว่าอะไรมากระทบ มันก็จะลงที่จิตทั้งดีและไม่ดี มันเป็นที่มาของคำว่า “กายวิเวก” และ “จิตวิเวก” ไซ้ใหม่คะ

ในการปล่อยคืออะไรคะ มันคือการเห็นตามความเป็นจริงว่ามันเกิดมันดับ มีสิ่งนี้มากระทบก่อน สิ่งที่เกิดตามมา แล้วเราก็ปล่อยมัน ไม่ใช่การไปเพ่ง การบังคับไม่ให้มันดับไซ้ใหม่คะ

หลวงพ่อบอก ลูกคิดว่า การทำจิตสงบกดทับจิตไว้คือทางออก แต่ดูแล้วลูกเข้าใจผิดค่ะ ลูกควรปล่อยมันหมดเลยหรือไม่คะ ทั้งกุศลและอกุศล หรือเราควรที่จะยึดกุศลไว้คะ และทำกุศลให้มากๆ เข้าไว้ แต่ถ้าตามจิตนั้นไปทำกุศล ถ้าทำไม่ได้ก็ทุกข์อยู่ดีอีกตามเคย

คำถามลูกมาถูกทางไหมคะ กรุณาตอบด้วย

ตอบ : อันนี้ก็อารมณ์มาตั้งแต่ครั้งที่แล้ว ครั้งที่แล้วที่ถามมาว่าไม่มีโอกาสได้ภาวนา ก็ตอบไปไงว่ามันเป็นเวรเป็นกรรมเพราะเราสร้างเวรสร้างกรรมของเราเอง คราวนี้เขาเขียนมา เขียนมามีอยู่ ๒ ประเด็น

ประเด็นหนึ่ง ลูกไม่เข้าใจหลวงพ่อบุญคุณเลยคะ ลูกไม่เข้าใจหลวงพ่อบุญคุณเลย ถ้าไม่เข้าใจหลวงพ่อบุญคุณเลย แล้วเขียนมานี่เอาอะไรเขียนมา

ไม่เข้าใจก็วางไว้ เวลาพูดไป เวลาหลวงตาท่านสอนนะ เวลาฟังเทศน์ เราตั้งใจไว้กับจิต แล้วเสียงนั้นจะมากกระทบเราเอง เอาคำเดียว เอาคำที่สะเทือนใจ พอฟังแล้วขนลุกขนพองสยองเกล้า เอาคำนั้นนะ

ฟังเทศน์เพื่อสิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง สิ่งที่ได้ยินได้ฟังแล้วตอกย้ำ สิ่งที่ได้ยินได้ฟังไปแก้ ความสงสัยของเรา ถึงที่สุดจิตใจมันผ่องแผ้ว คือเข้าใจแล้วมันวางหมด มันโล่งหมด นี่อานิสงส์ของการฟังธรรม

แต่ที่มันไม่ใช่อย่างนั้นนะ เป็นนักวิทยาศาสตร์ เป็นนักศึกษาใจ เวลาฟังธรรมก็เหมือนเทปเลยนะ ตั้งแต่คำแรกจนคำสุดท้ายจำได้หมดใจ จะจำให้หมดเลย หลวงพ่อบุญคุณมาตีมาก จะจำตั้งแต่คำแรกยันคำสุดท้ายเลย ก็เลยไม่ได้เรื่องเลย คือจำไปจำมาเลยง จำไปจำมาเลยจำไม่ได้สักคำ

ไม่ต้อง การฟังเทศน์นะ ตั้งสติไว้ที่จิต แล้วเวลาครูบาอาจารย์เทศน์ ให้ท่านเทศน์ไป นั่นคือสังขาร แล้วเรานั่งจิตสงบ อะไรที่มันสะเทือนใจ อะไรที่มันทิ่มกลางหัวใจ คำเดียว คำนั้น เอาคำนั้นมาคิดบ่อยๆ คำนั้นนะเวลาถ้ามันกระเทือนหัวใจนะ ขนพองสยองเกล้าเลย

ฉะนั้น ที่หลวงพ่อบุญคุณไป โยมไม่เข้าใจที่หลวงพ่อบุญคุณเลยคะ

ก็ไม่เข้าใจเลย เพราะหลวงพ่อบุญคุณร้อยแปด พูดทุกเรื่องเลย ตั้งแต่สากกะเบือยันเรือรบ

การจะเทศน์นะ มันต้องเทศน์ตั้งแต่การเคลียร์พื้นที่ของใจก่อน เวลาฟังเทศน์นะ เทศน์ต้องเทศน์วิธีการทำความสงบของใจ คือปรับพื้นที่ ถ้าใจมันสงบแล้วออกวิปัสสนาอย่างไร นี่เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

การตอบคำถามก็เหมือนกัน ตอบคำถาม วันนั้นโยมถามมา เราตอบไปเป็นพะเรอเกวียนเลย เพราะเราเห็นว่าโยมถามมาว่า โยมอยากภาวนาก็ไม่มีเวลาภาวนา สามียอยากภาวนาก็ไม่มีเวลาภาวนา ลูกเล็กๆ มันก็ไม่ว่างทำอะไรด้วย เพราะอะไร เพราะว่า หนึ่ง โยมก็สะเทือนใจ เพราะลูก ๒ คน แล้วสามีก็บอกว่าเห็นภรรยาภาวนา สามีก็อยากภาวนาเหมือนกัน แสดงว่าภรรยาเอาเปรียบสามีสามีออกไปหาเงินหาทองมาเลี้ยงครอบครัว แล้วภรรยาไม่ต้องออกหาเงินหาทองมาเลี้ยงครอบครัว อยู่สุขอยู่สบายแล้วยังไปเอาเปรียบเขาอีกไง เราถึงได้พูดออกไปอย่างนั้น ได้พูดออกไปว่าการครอง

เรือนมันแสนยาก พุดตั้งแต่ซากกะเบือยันเรือรบ แล้วโยมจะจำทุกคำมันจำไม่ได้หรอก เลยสุดท้ายว่า หลวงพ่อพุดอะไร หนูไม่รู้เรื่องเลย

ไม่รู้เรื่อง เห็นใหม่ เรื่องภายนอก ภายใน ภายในกาย เวลาพิจารณาไปมันเป็นขั้นเป็นตอน เอาสิ่งที่โยมเข้าใจได้ รู้ได้พอ สิ่งใดที่โยมเข้าใจไม่ได้ รู้ไม่ได้ วางไว้ก่อน จิตใจที่สูงกว่าเขาจะดึงจิตใจที่ต่ำกว่า โยมอยู่ที่ตุ๊กบ้าน ไอ้เราอยู่บนหลังคา เราอยู่บนหลังคาแล้วหย่อนเชือกลงมา โยมเห็นเชือกใหม่ เวลาอยู่ที่ตุ๊กเห็นเชือกลงมา เห็นแต่เชือกไซ้ใหม่ แต่ไม่เห็นคนหย่อนลงมาไซ้ใหม่ แล้วโยมจะบอกว่าเห็นเชือกด้วย ต้องเห็นหลวงพ่อดูด้วย ถ้าหลวงพ่อไม่หย่อนมา เชือกคนอื่น หนูไม่เอา จะเอาแต่เชือกหลวงพ่อ เห็นใหม่

จิตที่สูงกว่าจะดึงจิตที่ต่ำกว่าขึ้น ฉะนั้น จิตที่ต่ำกว่าจะเข้าใจว่าจิตที่สูงกว่าพุดแล้วจะเข้าใจหมด เอาที่ไหน เว้นไว้แต่สมมุติกับสมมุติมันสอนกัน สมมุติคือปรัชญา ตรรกะ คนที่พุดตรรกะเขาก็เข้าใจได้ซาบซึ้ง ไอ้คนฟังก็ซาบซึ้ง นี่ไง ที่ฟังธรรมแล้วเข้าใจ ฟังธรรมที่เป็นสมมุติ โอ๊ย! ฟังแล้วซาบซึ้งเป็นนิยาย นิยายธรรมะฟังแล้ว แหม! พระเรวตะเข้าป่า พระเรวตะไปช่วย โอ๊ย! ฟังแล้วซาบซึ้งๆ แต่ไม่รู้ว่าพระเรวตะคือใคร

พระเรวตะเป็นน้องพระสารีบุตร เป็นพระอรหันต์ เป็นเอกในทางอยู่ธุดงค์วัตร ฉะนั้น เขาเอามาเขียนเป็นนิยายธรรมะ โอ๊ย! อ่านแล้วซาบซึ้งมากเลย แต่พอมานั่งเทศน์เรื่องอริยสัจ งงนะ ฟังไม่เข้าใจ

เราเห็นเรื่องอย่างนี้มาก โดยทั่วไปโยมฟังนิยายธรรมะนี่ชอบ นิยายธรรมะซาบซึ้งน้ำตาไหลเลยแหละ แต่พอฟังเทศน์อริยสัจ เฮ้ย! พุดอะไรกันวะ เฮ้ย! พระพวกนี้พุดแปลกๆ เฮ้ย! พระพวกนี้ไซ้ไม่ได้ มันไม่สนุก พระพวกนี้ไซ้ไม่ได้... ฟังเทศน์ไม่เป็น

ฟังเทศน์เป็นนะ มันจะฟังเลย สิ่งใดที่สะเทือนใจ สิ่งใดที่ทิ่มเข้าไปกลางใจดำ คือกิเลสอยู่ที่ไหน ทิ่มเข้าไปตรงนั้นนะ ถ้าอย่างนั้นเขาจะหาครูบาอาจารย์อย่างนั้น ถ้าผู้ปฏิบัติ

ฉะนั้น หลวงพ่อพุดอะไร หนูไม่เข้าใจเลย

ยกไว้ โอ๊ย! ถ้าเป็นคนอื่นนะ ร้องให้เลย โอ๊ย! สอนเกือบตาย ไม่เข้าใจ โอ้โฮ! เทศน์ขนาดนี้ไม่เข้าใจ โอ๊ย! เสียเวลาเปล่า คนสอนนี่ร้องให้เลย ไม่มีความสามารถ สอนให้คนอื่นเข้าใจไม่ได้ เสียใจอย่างหนักเลย

แต่ตอนนี้ไม่เสียใจเพราะเข้าใจว่า สมมุติจะเข้าใจเรื่องอริยสัจไม่ได้ สมมุติจะรู้เรื่องวิมุตติไม่ได้ ถ้ารู้ เขาไม่สงสัย เขาไม่ถามมา ฉะนั้น สมมุติก็อยู่ในวงของสมมุติ วงของสมมุติ นิยายธรรมะอยู่ในวงของนิยายธรรมะ วงของอริยสัจอยู่ในวงของอริยสัจ วงของที่พ้นไป นี่วางทั้งดีและชั่ว พ้นออกไปดีและชั่วทั้งสมมุติบัญญัตินั้นเป็นอีกวงหนึ่ง ในวงของสงฆ์ ในวงของกรรมฐาน ในวงของบุรุษ ๔ คู่ มันเป็นวงเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป

ฉะนั้น เราพูดแบบนี้โยมอย่าคิดมากนะ พอพูดไปอย่างนี้ เดี่ยวพอยอมรับแล้วโยมจะบอกว่า หลวงพ่อเอาอีกแล้ว พูดอะไรมาไม่รู้เรื่องอีกแล้ว พูดแต่เรื่องไม่รู้เลย เรื่องที่รู้ไม่บอก บอกแต่เรื่องที่ไม่รู้

เพราะถามมาเองว่า ลูกไม่เข้าใจสิ่งที่หลวงพ่อบอกเลยคะ เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาภายนอก ภายใน กายใน กายในกาย หรืออสุภะ ลูกไม่เข้าใจเลยคะ

ไม่ต้องไปเข้าใจ ยังไม่ถึงเวลาที่ต้องเข้าใจ แต่ที่เวลาเราพูดไป เราพูดถึงสติปัฏฐาน การปฏิบัติ มันเป็นวิวัฒนาการ การพัฒนาการของจิตมันจะเป็นขั้นเป็นตอน เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมาแบบนี้

นี่ไง อริยสัจมันมีหนึ่งเดียว พระอรหันต์ ๑,๐๐๐ องค์ก็ ๑,๐๐๐ อย่าง แต่อริยสัจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหนึ่งเดียว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแบบนี้ พระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้แบบนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์จะมาตรัสรู้ท่ามกลางอริยสัจ

จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจ **อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมฺจฺจิสฺสูติ** อาสวะสิ้นไป **อาสเวหิ จิตฺตานิ** ทำลายจิต **จิตฺตานิ** เป็นผู้วิมุตติ วิมุตติหลุดพ้นไป ถ้าหลุดพ้นไป ถึงตอนนั้นแล้วเราจะเข้าใจค่อยเข้าใจตอนนั้น

ฉะนั้น ถ้าไม่เข้าใจ วางไว้ อย่าไปพยายามจะทำความเข้าใจ แล้วเราถือว่าเราเข้าใจ ใ้หนี่เป็นสมมุติทั้งนั้นนะ เทียบเคียง เทียบเคียงเอาไว้รู้ เทียบเคียงเอาไว้เข้าใจ ก็เทียบเคียงไปก่อน นี่คือสุตมยปัญญา คือการฟัง นี่สุตมยปัญญา แล้วภาวนาไปจะมีจินตมยปัญญา แล้วถึงภาวนามยปัญญาจะเข้าใจตอนนั้นเป็นขั้นเป็นตอนไป อันนี้พูดถึงว่าความเข้าใจและไม่เข้าใจ

ไม่ต้องกังวล ไม่ต้องวิตก โอ้ย! หลวงพ่อสอนดี ๆ อยากจะจำให้หมดเลย อยากจะรู้ให้หมดเลย...ไม่มีทางรู้ จะรู้ได้ต่อเมื่อพุทธโฆ รู้ได้ต่อเมื่อปัญญาอบรมสมาธิ รู้ได้ต่อเมื่อจิตมันเป็น ถ้าจิตไม่เป็น ไม่มีทางรู้ ไม่มีทาง

ฉะนั้น สิ่งก็ตามมา เห็นใหม่ “ตอนที่ลูกพยายามหัดนั่งสมาธิ แต่ลูกก็พบว่าจิตมันไม่เป็นสมาธิเหมือนแต่ก่อนคะ ลูกไม่มีสภาวะความสุขใจ”

ความสุขอย่างนั้นเกิดขึ้นมา เราทำของเราตอนนั้น ถ้าตอนนี้เรากลับมานั่งสมาธิ อย่างเช่นว่าขึ้นรถไฟฟ้าต่างๆ หลวงปู่ฉันท่านสอนเอง เวลานั่งรถไปทำงาน หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โซ รักษาหัวใจเราไว้ โคะเราผูกไว้ อย่าปล่อยมันเร่ร่อน แล้วเวลามีสติปัญญาทำอะไรมันจะดีขึ้น ทำอย่างนี้ถูก เราไม่ต้องกำหนดลมหายใจหรือภาวนาแล้วจะเป็นพระอรหันต์ในวันนี้เลย ไม่ใช่

การภาวนาที่ธรรมโอสธเพื่อเอามาปลุกปลอบหัวใจ ธรรมโอสธเพื่อให้หัวใจได้ลิ้มรส เพื่อให้หัวใจร่มเย็น อย่าเร่ร้อนเกินไปนัก อย่าทุกข์ยากนัก อย่าเร่ร่อน อยู่แต่ท่ามกลางความเดือดร้อน แล้วมันเดือดร้อนนัก หาพุทโซไว้ หาสิ่งความสงบร่มเย็นไว้ให้หัวใจได้เกาะเกี่ยว แค่นี้ก็พอ ภาวนาให้จิตสงบก็พอ ทำงานให้จิตใจมันไม่เร่ร้อนจนเกินไป เอาแค่นี้ก่อน แล้วพอจิตมันพัฒนาแล้ว มันดีแล้ว เดี่ยวคนมีปัญญาแล้วมันหาทางออกได้ จะปฏิบัติให้เป็นพระอรหันต์ไปเลยข้างหน้า เดี่ยวทำได้ ทำของเราไป ถ้าจิตมันพร้อมแล้วเดี๋ยวมันทำได้ แต่ตอนนี้ยังทำไม่ได้ ไม่ต้องไปกังวลใจ

โอ้ย! พังเทศน์ที่เดียวจะเป็นพระอรหันต์เลย ไม่ใช่พาดิยะ เขาทำบุญมาก เขาพังเทศน์ พระพุทเจ้าแล้วเป็นพระอรหันต์เลย อันนี้พังเทศน์หลวงพ่อกแล้วไม่เข้าใจเลย

โอ้ย! ถ้าเราเป็นคนขี้บ่อยใจนะ เราน้อยใจตายเลย โอ้ย! เทศน์เกือบตาย ไม่มีใครรู้เรื่องเลย โอ้ย! รู้ยุคคนเดียว อันนี้การทำความสงบของใจนะ ข้อ ๒

“๓. การปล่อยวางคืออะไรคะ”

การปล่อยวาง อยากรู้การปล่อยวาง คิดว่าพิจารณาไปแล้ว การปล่อยวาง ปล่อยวางแล้วจะเป็นอย่างไร ถ้าการปล่อยวาง เราคิดจะปล่อยวาง ไม่ได้นะ เราคิดจะปล่อยวาง เหมือนเราขับรถไป เราขับรถไปแล้วเราก็ปล่อยมือเลยนะ ให้รถวิ่งไปเอง ไม่ได้

การปล่อยวาง นี่เราต้องขับรถนะ แล้วรถเราต้องเอาเข้าที่จอดรถ ที่จอดรถ เราจอดรถเสร็จแล้ว นั่นคือการปล่อยวาง การปล่อยวางคือเอารถเราเข้าเทียบที่ เข้าโรงจอดเรียบร้อย นั่นคือการปล่อยวาง คือจอดเสร็จแล้ว

แต่เนี่ยการปล่อยวางคืออะไรคะ ขับรถมานะ การปล่อยวางคืออะไรคะ ก็ปล่อยพวงมาลัยโซ่ใหม่คะ แล้วเหยียบคันเร่งแรงๆ โซ่ใหม่คะ ก็ลงข้างถนนสิคะ

การปล่อยวาง เพราะยังไม่รู้จักการปล่อยวาง แล้วจะไปตอบเรื่องอะไรล่ะ การปล่อยวางก็ไม่เข้าใจ ไม่เข้าใจก็ยังไม่ต้องเข้าใจ การปล่อยวางคือถ้าจิตมันมีสติปัญญาแล้วมันจะปล่อยวาง การปล่อยวางมันวางด้วยสติ วางด้วยปัญญา วางด้วยการรู้เท่า วางด้วยสติพร้อม ถ้าสติพร้อม การปล่อยวางอย่างนี้มันถึงการปล่อยวางแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน ไม่ใช่การปล่อยวางแบบหลับ การปล่อยวางแบบไม่รู้ การปล่อยวางแบบกดทับไว้ การปล่อยวางแบบปฏิเสธ การปล่อยวางอย่างนั้นไม่ใช่

ฉะนั้น การปล่อยวางคือรู้เท่าแล้วปล่อยวาง อย่างเช่นนิมิตต่างๆ เราก็ปล่อยวางเข้ามาๆ ปล่อยวางคือมีสติควบคุมความรู้สึก มันจะปล่อยของมัน มันจะเข้าใจของมัน มันจะปล่อยวางเข้ามา ถ้าปล่อยวางเข้ามา อย่างนี้มันจะเป็นไป

การพิจารณาที่ว่า กายนอก ภายใน ที่ไม่เข้าใจ ถ้าพิจารณาไปแล้วมันจะปล่อยวาง แต่ที่เขาว่า “มันปล่อยวางอย่างไรคะ มันเป็นการเพ่งหรือเปล่า”

อยู่เฉยๆ พุทโธไว้ พุทโธไว้ แล้วปัญญาอบรมสมาธิไว้ ยังไม่ต้องทำอะไรมากไปกว่านี้ ให้จิตใจเรามีสติปัญญา ให้มีสติสัมปชัญญะรู้พร้อม ไม่มีสิ่งใดเข้ามายุมาแห่หัวใจของเรา แล้วเดี๋ยวจะเข้าใจไปเรื่อยๆ

ตอนนี้นะ เรากระหาย เราทุกข์ยาก เราก็อยากจะรู้อยากจะเห็น เราชวนขวยไป มันจับปลัดจับผลูแล้วมันไม่ชัดเจน ถ้าเรายืนนิ่ง เรามีสิ่งใดที่ว่าขาดตกบกพร่อง เราหามาเสริมจนเต็มแล้ว สิ่งใดที่ขาดตกบกพร่อง เราจะพิจารณาของเราว่าอะไรควรไม่ควร นั่นนะเดี๋ยวมันจะเข้าใจเรื่องการปล่อยวาง ยังไม่ต้องไปรีบร้อนว่ามันจะปล่อยวางอย่างไร

“ลูกควรจะปล่อยมัน คือปล่อยให้หมดใช้ใหม่คะ กุศล อกุศล”

ไม่ใช่คะ ถ้าปล่อยทั้งกุศลแล้วปล่อยทั้งอกุศลด้วย มันก็เลยไม่มีอะไรเป็นถนนหนทางเลย

เราปล่อยวาง ปล่อยวางที่ความยึดมั่นถือมั่น แต่คุณงามความดี เราก็ทำของเราไป กุศล เราก็ทำของเราไป แม้แต่การที่เรากำหนดพุทโธ เรากำหนดอานาปานสติ นี่ก็คือกุศลนะ กำหนดลมหายใจ มีสติ ถ้ามีสติ การกระทำนั้นเป็นกุศล แต่ถ้าเราขาดสติ การกระทำนั้นเป็นอกุศล อกุศล มันทำสิ่งใดแล้วมันไปกระทบกระเทือนใครก็ไม่รู้ใจ ฉะนั้น เราต้องตั้งสติไว้

กุศล ทำบุญกุศลไม่ใช่ต้องไปทำบุญที่วัด จะต้องไป ไม่ใช่ ทำบุญกุศล เวลาเรานั่งหลับตา หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธ นี่กุศล กุศลคือปฏิบัติบูชา เรายกตัวเราถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เราทำบุญกุศล เราก็ก้าววัตถุทานไปถวายอามิสต่างๆ ไปถวายพระ แต่ตอนนี้เรากิริยา บุญกิริยาวัตถุ กิริยาคือคนเรามีอิสรภาพจะทำอะไรก็ได้ เราเสียสละนั่งสมาธิเพื่อบูชาพระพุทธเจ้า เราเอาร่างกายเรานำถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธ บุญกุศลนี้มันมหาศาลไหม

แต่คนเราไม่คิดอย่างนั้นนะ จะทำบุญกุศลก็ต้องหาของไปวัด ต้องไปทำบุญอย่างนั้น ต้องถวายสังฆทาน ต้องถวาย...บ้า

เวลาทำบุญกุศล นั่งหลับตานี้ หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธ บุญกิริยาวัตถุนี้ เราถวายทุกอย่างพระพุทธเจ้าเลย แล้วปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประเสริฐที่สุด เพราะปฏิบัติบูชา เดี่ยวปัญญามันจะเกิดไง ปัญญามันเกิดเพราะอะไร เพราะจิตมันสงบ อ้อ! จิตสงบเป็นอย่างนี้เอง พระพุทธเจ้าสอนให้จิตสงบ พอเราสงบแล้วเรารู้ เรารู้แล้วมันก็เห็นชัดเจน แล้วพอเรารู้แล้วถ้ามันเกิดปัญญา อ้อ! ภาวนามยปัญญาเป็นอย่างนี้ เรารู้ ถ้าภาวนาไปต่อเนื่องกันไป พอถึงที่สุดแห่งทุกข์ พระพุทธเจ้ารู้อย่างนี้ เรารู้้อย่างนี้

ถ้าพระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เป็นศาสดา สาวกสาวกจะเป็นพระอรหันต์ แต่ไม่ได้เป็นศาสดา เป็นสาวกสาวก เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเป็นพระอรหันต์ เป็นศาสดา เพราะสร้างบุญกุศลมา ครูบาอาจารย์ของเราเวลาสิ้นสุดแห่งทุกข์ไปเป็นพระอรหันต์ แต่ไม่ใช่ศาสดา สาวกได้ยินได้ฟัง มีองค์ศาสดาเป็นอาจารย์สอน นี่ไง ถ้าเราทำของเราไปเดี่ยวเรารู้ได้ เราเข้าใจได้ กุศลเป็นอย่างนี้ มันจะมีกุศล มีปัญญารู้ตัวทั่วพร้อม รู้ไปหมดเลยถ้าเราทำได้ แล้วจะมีสิ่งเป็นประโยชน์กับเราไง จะมีปัญญา จะมีธรรมเป็นที่พึ่งตามที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน เธอจะมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด อย่างมีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งเลย

ตอนนี้เขาอยู่ไกล อยู่เมืองนอก ถ้าอยู่ไกลนะ เราก็ก้าวมาหาภิกษุของเรา แล้วเราประพฤติปฏิบัติของเรา เวลาจิตเราสงบเข้ามาแล้วเราจะมีธรรมเป็นที่พึ่ง จะอยู่ไกลอยู่ไกลขนาดไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้เอง จะอยู่ไกลเราขนาดไหน ถ้าปฏิบัติเหมือนเรา กำหนดพุทโธ

เหมือนเรา กำหนดอานาปานสติเหมือนเรา เหมือนจับชายจีวรเราไว้ จับชายจีวรเราไว้ แต่ไม่ทำอะไรเลย เหมือนอยู่ไกลแสนไกล

แต่เราจะอยู่ใกล้อยู่ไกลขนาดไหน เราปฏิบัติธรรม เรากำหนดพุทโธ กำหนดลมหายใจเข้าออก เรามีสติสัมปชัญญะอยู่ เท่ากับจับชายจีวรพระพุทธเจ้าไว้ จะอยู่ใกล้อยู่ไกล ปฏิบัติธรรมตามที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน เหมือนอยู่ใกล้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอวัง